

Inskriften är följande:

Huvudslingan: **þorupr : auk : stainbog : þar : rasa : stan : at : mopur : sina : stanfripi.**

Bislingan längs vänstra slingan: **iak : kar : ak : kunu sina :**

þorupr är kvinnonamnet Torun, jfr **fastbiurn · uk · þurun** L. 89 Måstad, Uppl., **fastbiurn · uk · þorupr** L. 90 ib.; kvinnonamnet Stenborg finns ock i **stinburg** Sö. 44 Bergshammar. Mansnamnet **kar** motsvarar fvn. *Kárr*.

Översättning: Torun och Stenborg, de reste stenen efter sin moder Stenfrid. Högg Kar efter sin hustru.

Sista satsen är två verser i fornyrdeslag: *Hiag Kār
at kunu sīna*

129. Lids kyrkogårdsport, Rönö hd.

Pl. 59.

Litteratur: D 8vo 44.

Runstenen är inmurad på den åt kyrkogården vända sidan av östra kyrkogårdsportens södra sida, invid och norr om Sö. 128.

Ämnet är gråsten, höjden 75 cm, bredden över mitten 65 cm, slingans bredd 7 cm.

Ristningen är hjulformig, i det korsets armar vardera utgöras av ett par ekrar. På den nedre armen i det vänstra övre paret ekrar saknas det lilla streck inåt, som finnes på de övriga. I 6—10 **raspi** är högra bistaven på 7 **a** knappt synlig, 8 **s** är omvänt med nedre staven förlängd till övre linjen. Korsformigt skiljetecken är gemensamt för inskriftens början och slutet, där det här skall tecknas.

Inskriften är följande: **biurn : raspi : stain : þansi : iftir : hailka : brupur +**

Översättning: Björn reste denna sten efter brodern Helge.

130. Hagstugan, Sparsta ägor, Lid sn, Rönö hd.

Pl. 59, 60.

Litteratur: D 8vo 45; Dybeck, Runa fol. II, s. 9; S. Boije, Sv. fornm.för. tidskr. V, 15; Runverser s. 321.

I D 8vo 45, Sthlm 1855, yttrar Dybeck om stenen: »Han var till medlet af fjoråret liggande nära kanten af en nyupptagen åker å en dældomgifven höjd, Hällbacken kallad, ej långt från torpet Hagstugan å Sparsta mark. Då någon väg icke tyckes sträckt sig hit, har väl meningen varit, att han skulle synas öfver dalen mellan sjöarna Glåkern (så finns namnet å alla äldre kartor från 1600-talet. Sjön nämnes nu Glåttra-sjön) och Kappstasjön till en å andra sidan löpande väg, hvilken förr varit en större gångstig. Stenen är af ljus granit och fyrsidig. Hufvudristningen upptager tu sidor. Ett för icke länge sedan, till stor och obotlig skada, afslaget större stycke af honom, hvilket innehållit delar af tvänne sidors ristningar, har mycket och väl sökts, men icke funnits. — I närheten af Runstenen äro några smärre grafkullar och knappt en famn vester från honom ligger en vacker fylld stenkrets af nära femtio alnars (29,69 m) omfång. Gamle män berätta, att å

marken mellan Runstenen, Hagstugan och Gunilstorpet många »gamla stenmärken» varit att skåda (å en höjd i närliggande Ånsta gärde voro mer än tjugu grafhögar, alla väl behållna), innan den upptogs till åker, då äfven Runstenen blifvit störtad och varit i fara att alldeles krossas, bortföras samt blifva till vägfyllnad. Jag lät i October månad sistlidet år, på Kongl. Antiquitets-Akademiens bekostnad åter resa honom.» Det avslagna stycket säger sig Dybeck, *Runa* fol. II, s. 9 även år 1874 förgäves hava eftersökt.

Runstenen står norr om Sparsta Hagstugan i en för öfrigt odlad sluttning mot en dæld från Kappstasjön till Sparsta. Närmast öster om och i jämnhöjd med runstenen ligger Gunnilstorpet, varemot Hagstugan ligger högre, men båda torpen äro synliga på kort avstånd.

Ämnet är gråsten. Höjden på mitten är 1,82 m, bredden vid foten över den kullriga ytan är 92 cm; i toppen, tangerande den övre slingan 62 cm. Slingans bredd är 62 cm.

Huvuddelen av inskriften står på stenens framsida, slutet på vänstra kanten, men i sista delen av framsidans inskrift finns av runorna blott nedre delen strax under eller över mitten i behåll och kantsidans motsvarande runor äro med det avslagna stycket alldeles förlorade.

Om inskriftens slut yttrar Bugge *Runverser* s. 322: »Efter Sporene paa Dybecks Tegning formoder jeg til Slutning omtrent følgende:

pat : u[m] : harmsh]ukp · || hal kirpu o

pat um harms-hygð 3 st V

hall gerðu á D 4

»detta gjorde de paa Stenen med sorgfuldt Sind» —

um udfyldende Partikel. *hygð* i samme Betydning som *hugr*, her Dativ. **hal**, *hall* af *hallr* Sten».

Bugges tilltalande tydning kan icke vara alldeles riktig, emedan den är grundad på Dybecks läsning, som förbisett eller som bistav i **h** fattat den stav, som är närmast 70 **h**. Icke heller stavarnas avstånd passar i allo. Kantsidans binderunor torde böra uppfattas som **hā la**, ack. pl. *halla* »stenar», isl. *hallr*, got. *hallus*, som i fsv. förmodligen genom sammanblandning med *hæl* övergått till fem. *hal*, jfr urnord. nom. sing. **halar** Stenstad, Bugge, *Norges Indskr. med de äldre Runer*, s. 177, 181. Av kantsidans kvistruna äro de tre ättstrecken t. v. fullt tydliga, t. h. finnas fyra svagare streck, det översta något litet ovan mellersta ättstreckket, det tredje mitt emot det nedersta; kvistrunan är alltså 3:2 o och torde böra fattas som adv. *ā* »på», nämligen »på graven».

Att fullständiga slutet av framsidans ristning är ytterst vanskligt, då så stor del saknas av så många runor. De tre första och sista runorna synes Bugge riktigt hava förmodat; med avståndet mellan de övriga skulle följande utfyllning vara förenlig:

um hon i uilugp »för hans skull i sorg»; *væl* — *hugdh* till fvn. *væla* »to wail», *væl* n. »a wailing», *veill* adj. »ailing, diseased».

Inskriften vore sålunda följande:

Slingan: **fiurir : kirpu : at : fapur : kupan : tyrp : trikela** Innanför slingan: **:at : tumara : miltan :**
 5 10 15 20 25 30 35 40 45
urpa uk : matar Utanför vänstra slingan: **kupan : pat · um han i uilukp .** Vänstra kant-
 50 55 60 65 70 75
sidan: **hā la kirpu o** (kvistruna 3:4.)
 80 85

Hela inskriften är avfattad i fornyrdeslag, som kan således översättas:

Fiurir gærdhu

at fadhur gōdhan

dýrdh drængila

at Dōmara

Fyra gjorde

åt fadern, den gode,

dråpligt den heder

efter Domare,

<i>mildan ordha</i>	mild i ord
<i>ok matar gōdhan,</i>	och på mat ej karg,
<i>þat um han i vœl(h)ughdh</i>	att för hans skull stenar
<i>halla gærdhu ā</i>	de ställde upp i sorg.

Anm. Sparsta ägor, Lids sn, Rönö hd.

Dybeck, *Runa* fol. II, s. 9 yttrar: »men ett annat hittills icke bekant större stycke af en runsten fanns söderut på ägorna».

131. Lundby, Lids sn, Rönö hd.

Pl. 60.

Litteratur: D 8vo 46; S. Boije, Sv. fornminnesför. tidskr. 1883, s. 159; Runverser s. 323; E. Olsson, Yngvars saga víðförla s. 61.

Runstenen är rest c:a 500 steg söder om Stora Lundby i en backe, 12 steg sydväst om vägen till Ånstad. D 8vo 46, Sthlm 1855, innehåller följande uppgifter om fyndet av stenen: »I den dæld,¹ som sades sträcka sig mellan sjöarne Glåkern² och Kappsta sjön, är helt nära förstnämnda sjö och på lilla Lundby egor³ en aflång medelmåttig höjd, Ålkistbacken,⁴ med sträckning från norr till söder, öfver hvilken vägen från Lid kyrka till Råby socken löper. Höjdens norra ända består af en klippa, och från denna sänker sig förhöjningen mer och mer till södra ändan. Klippans norra vägg, som ligger mot dalrännilen, är kal, men ofvanpå höjer sig en utmärkt vacker ättehög med derå rest bautasten.⁵ Högen eger mer än 150 alnars (89 m) omkrets, samt nära 30 fots (8,88 m) sluttningshöjd. Bautastenen af hård mosslupen gråsten, är nära två alnar (1,19 m) hög. Söderut från högen är höjden jordig, samt betäckt af större och mindre grafkullar och stenkretsar, de förre nästan alle med fotkedjor och en med sådan dubbel. Ner mot höjdens södra ände der åkerjord vidtager, märkes en af plogen till hälften afskuren skeppssättning,⁶ och vid mitt besök å stället sistlidet år sågs vid skeppets behållna östra spets en betydlig grop, full af småsten, ris och orenlighet, hvarur uppstack tre tum af en sten, som troddes vara 'skrifven'. Jag lät rensa hålet och fann midti en stor liggande Runsten, hvilken icke utan möda fördes ur gropen, som derpå hårdt fylldes, hvarefter Runstenen åter fick intaga sin gamla plats i upprät ställning.»

Ämnet är gråsten, isprängd med flinta, ytan är småskrovlig, angripen av jordsyra och inskriften ganska svår att reda. Höjden är 1,58 m, bredden vid foten 76 cm, i toppen över korsets kärna 46 cm, slingornas bredd växlande 7—10 cm. Stenens framsida är kullrig.

Inskriften börjar med ett tydligt kolon, däremot är kolon efter **sbiuti** mycket svårt att säkert fastställa. Vänstra bistaven på **† i þair** är en naturlig fåra. Övre staven på **s i raispu** är svag, så ock **n i stain**. I **þansi** äro de första runorna svaga, **s** kan antagas ha formen **ʀ**, men en fåra fortsätter nedre staven till övre

¹ Å en karta (i Landtm.-kontoret) från 1600-talet är ännu dällden utmärkt såsom en vattenled, men översvämmas nu bara höst och vår delvis.

² Sjön kallas nu Glåttra sjön, på kartor Lilla Eknaren.

³ Det ställe, vid vilket runstenen står, c:a 2 km väster om Lids kyrka, heter Stora Lundby, till vilket en statstuga hör med namnet Lilla Lundby. Det av Dybeck kallade »Stora Lundby» ligger c:a 2 km öster om kyrkan och kallas Lundby säteri men i fideikommissbrevet »Lilla Lundby». Vid Lundby säteri finnes dels österut i hagen ett par stenkast från vägen runstenen D 8vo 48 med inskriften **ualhallar · uisir**, »Valhalls furste», Oden, omskrivning för runenamnet *áss*, i nyare tid ristad efter Jón Oláfsons *Runologia* (se Småstycker 1—16, udg. af Samf. t. Udg. af gam. nord. Litt., s. 19, 112), dels på ett stenblock söder om vägen till Lids kyrka, mitt emot ekonomibyggnaderna **RN††A**, ristat av kom. Graff. I D 8vo 48 står **ualhatlar · uisir** men vänstra bistaven på 6 **↑** är en inböjning av övre slinglinjen.

⁴ Namnet även nu bekant men utbytes vanligen mot Runstensbacken.

⁵ Högen finnes kvar med en djup grop i toppen, på vars södra sida bautastenen ligger.

⁶ Skeppssättningen kunde 1917 icke med säkerhet fastställas.